

23.04.2024

Asia/3

§ 58

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Elina Kauppilan ym. aloitteesta koskien muistolaattaa äärioikeiston väkivallan uhrille

HEL 2024-001764 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Helsingin kulttuuriympäristöohjelman tavoitteiden mukaisesti historiallisten kohteiden ja kävely-ympäristöjen merkitsemistä seinälaatoin, infotauluin ja digitaalisin ratkaisuin edistetään resurssien mukaan. Muistolaattahankkeen edistämiseksi ja laatan sijoittamiseksi Asema-aukiolle tarvitaan lahjoittajataho, joka toteuttaa muistolaatan, ja esittää sen sijoittamista ja sitoutuu muistomerkin hoitoon sekä ylläpitoon. Mikäli lahjoittajataho löytyy, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää muistolaattahanketta kannatettavana.

Ääriaatteet saavat globaalistikin kasvavaa kannatusta kuten aloitteen tekijät toteavat, eikä siihen liittyvän väkivallan lisääntymistä tule vähentää, kuten ei millään muullakaan tavalla perusteltua väkivaltaa. Nämä ovat konkreettisia ja todellisia uhkia. Lautakunta pitää muistolaattahanketta sen vuoksi kannatettavana.

Helsingin kaupunki on kuitenkin linjannut, että se ei maksa eikä toteuta muistomerkkejä tai -laattoja kaupungin yleisille alueille ja rakennusten seiniin, vaan ne saadaan lahjoituksina. Kaupunki harkitsee tapauskohtaisesti, ottaako se muistomerkin tai -laatan vastaan. Hyviä kokemuksia on saatu holokaustin uhreista muistuttavista kompastuskivistä, jotka on kustannettu yksityisin varoin.

Taiteellista arvoa arvioi tarvittaessa HAM Helsingin taidemuseo. Helsingin kaupunginmuseumuseo voi neuvoa sisällön laatimisessa ja kaupunkiympäristön toimiala huolehtii teknisestä toteutuksesta.

Yleisillä alueilla, kuten Asema-aukiolla, muistomerkin sijoituspaikka katsotaan yhdessä kaupungin kanssa, ja teokselle tehdään sijoitussohje kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Rakennusten seiniin sijoitettavat muistolaatat ovat lahjoittajan ja rakennuksen omistajan välinen asia. Rakennuslupaa ei tarvita.

Lautakunta huomauttaa, että julkisille kaupunkialueille pystytettävät muistomerkit edellyttävät aina huolellista suunnittelua paitsi hankkeen toteuttamisvaiheen, myös jatkossa muistomerkkien hoidon ja ylläpidon osalta. Ilkivallan riski olisi nimenomaan tämän muistolaatan kohdalla

23.04.2024

Asia/3

todellinen. Muistomerkki olisi lisäksi toteutuessaan vahva symboli, jonka lähiympäristöön helposti muodostuisi julkisia kokoontumisia.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

Käsittely

Esittelijä muutti ehdotustaan siten, että kappaleen 3 alusta poistetaan sana "poliittiset".

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus 1:

Esa Korkia-aho:

Poistetaan kappaleesta 2 lause:

Muistolaattahankkeen edistämiseksi ja laatan sijoittamiseksi Asemaukiolle tarvitaan lahjoittajataho, joka toteuttaa muistolaatan ja esittää sen sijoittamista esimerkiksi osaksi Asemaukion kiveystä.

Ja korvataan ne seuraavasti:

Muistolaattahankkeen edistämiseksi ja laatan sijoittamiseksi Asemaukiolle tarvitaan lahjoittajataho, joka toteuttaa muistolaatan, ja esittää sen sijoittamista ja sitoutuu muistomerkin hoitoon sekä ylläpitoon.

Kannattaja: Eeva Kärkkäinen

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi Esa Korkia-ahon vastaehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus 2:

Esa Korkia-aho:

Lisätään ja muokataan kappaleen 4 kaksi viimeistä lausetta seuraavaan muotoon:

Lautakunta ei siten kannata muistolaattahanketta tällaisenaan. Hyviä kokemuksia muistomerkeistä on kuitenkin saatu, esimerkiksi holokaustin uhreista muistuttavista kompastuskivistä, jotka on kustannettu yksityisin varoin.

Esa Korkia-ahon vastaehdotusta ei kannatettu, joten se raukesi.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Juha Ahonen

Lisätiedot

Minna Sarantola-Weiss, tutkimuspäällikkö, puhelin: 09 310 36488
minna.sarantola-weiss(a)hel.fi

23.04.2024

Asia/3

Mikko Vatka, nuorisoasiainjohtaja, puhelin: 09 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 31.01.2024 Kauppila Elina Muistolaatta äärioikeiston väkivallan uhrille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antaa asiasta seuraavan lausunnon:

Helsingin kulttuuriympäristöohjelman tavoitteiden mukaisesti historiallisten kohteiden ja kävely-ympäristöjen merkitsemistä seinälaatoin, infotauluin ja digitaalisin ratkaisuin edistetään resurssien mukaan. Muistolaattahankkeen edistämiseksi ja laatan sijoittamiseksi Asema-aukiolle tarvitaan lahjoittajataho, joka toteuttaa muistolaatan ja esittää sen sijoittamista esimerkiksi osaksi Asema-aukion kiveystä. Mikäli lahjoittajataho löytyy, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta pitää muistolaattahanketta kannatettavana.

Poliittiset ääriajat saavat globaalistikin kasvavaa kannatusta kuten aloitteen tekijät toteavat, eikä siihen liittyvän väkivallan lisääntymistä tule vähätellä, kuten ei millään muullakaan tavalla perusteltua väkivaltaa. Nämä ovat konkreettisia ja todellisia uhkia. Lautakunta pitää muistolaattahanketta sen vuoksi kannatettavana.

Helsingin kaupunki on kuitenkin linjannut, että se ei maksa eikä toteuta muistomerkkejä tai -laattoja kaupungin yleisille alueille ja rakennusten seiniin, vaan ne saadaan lahjoituksina. Kaupunki harkitsee tapauskohtaisesti, ottaako se muistomerkin tai -laatan vastaan. Hyviä kokemuksia on saatu holokaustin uhreista muistuttavista kompastuskivistä, jotka on kustannettu yksityisin varoin.

Taiteellista arvoa arvioi tarvittaessa HAM Helsingin taidemuseo. Helsingin kaupunginmuseumuseo voi neuvoa sisällön laatimisessa ja kaupunkiympäristön toimiala huolehtii teknisestä toteutuksesta.

Yleisillä alueilla, kuten Asema-aukiolla, muistomerkin sijoituspaikka katsotaan yhdessä kaupungin kanssa, ja teokselle tehdään sijoitussohje kaupunkiympäristön toimialan kanssa. Rakennusten seiniin sijoitettavat muistolaatat ovat lahjoittajan ja rakennuksen omistajan välinen asia. Rakennuslupaa ei tarvita.

23.04.2024

Asia/3

Lautakunta huomauttaa, että julkisille kaupunkialueille pystytettävät muistomerkit edellyttävät aina huolellista suunnittelua paitsi hankkeen toteuttamisvaiheen, myös jatkossa muistomerkkien hoidon ja ylläpidon osalta. Ilkivallan riski olisi nimenomaan tämän muistolaatan kohdalla todellinen. Muistomerkki olisi lisäksi toteutuessaan vahva symboli, jonka lähiympäristöön helposti muodostuisi julkisia kokoontumisia.

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan kanssa.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa 31.5.2024 mennessä kaupunginhallitukselle valtuutettu Elina Kauppilan ym. aloitteesta koskien muistolaattaa äärioikeiston väkivallan uhriille. Aloite on kokonaisuudessaan liitteenä.

Asiasta on pyydetty lausuntoa myös kaupunkiympäristölautakunnalta.

Esittelijä

kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Juha Ahonen

Lisätiedot

Minna Sarantola-Weiss, tutkimuspäällikkö, puhelin: 09 310 36488
minna.sarantola-weiss(a)hel.fi
Mikko Vatka, nuorisoasiainjohtaja, puhelin: 09 310 71252
mikko.vatka(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 31.01.2024 Kauppila Elina Muistolaatta äärioikeiston väkivallan uhriille

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 09.04.2024 § 46

Kaupunkiympäristölautakunta 26.03.2024 § 184